

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2010 : 3

<http://www.nlib.ee/2934>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST

VALITSUSE KESKMINE KESTUS:

Taagepera, Rein; Sikk, Allan. Parsimonious model for predicting mean cabinet duration on the basis of electoral system.....2

KOHALIKUD SIDEMED JA PARLAMENDILIIKME KÄITUMINE:

Tavits, Margit. Effect of local ties on electoral success and parliamentary behaviour : the case of Estonia.....3

VAESUSEST EUROOPA RIIKIDES:

Lepianka, Dorota; Gelissen, John; van Oorschot, Wim. Popular explanations of poverty in Europe : effects of contextual and individual characteristics across 28 European countries.....3

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT.....	5
POLIITILISED PROTSESSID.....	5
VALIJAKÄITUMINE.....	7
MAAILMAPOLIITIKA.....	7
KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	9
NORD STREAM.....	12
BALTI ÜHTSUS.....	12
AVALIK HALDUS.....	12
MAJANDUSPOLIITIKA.....	13
ORGANISATSIOONIKÄITUMINE.....	14
ETTEVÕTLUS.....	14
KESKKONNAPOLIITIKA.....	15
TURVALISUS.....	16
SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS.....	16
SOTSIAAL- JA TERVISHOIUPOLIITIKA.....	16
SOO-UURINGUD.....	17
MEEDIA.....	18

VALITSUSE KESKMINE KESTUS

Taagepera, Rein; Sikk, Allan. Parsimonious model for predicting mean cabinet duration on the basis of electoral system // Party Politics. Vol. 16 (2010), no. 2, p. 261-281.

Autorid püstitavad küsimuse, miks mõnes riigis on valitsused võimul pikemat aega, teistes aga vahetuvad peaaegu iga aasta. Artiklis esitatakse detailne funktsionaalne seos valitsuse keskmise kestuse ja mõnede institutsionaalsete muutujate vahel, mis võimaldab teha spetsiifilisi kvantitatiivseid prognoose ning arvutada veapiiri.

Autorite eesmärgiks ei ole võtta seisukohta, kas valitsuse liiga pikk või lühike kestus mõjutab valitsuse tegemisi või mitte, küll aga püütakse selgitada, miks mõnes riigis on valitsuse eluiga lühem kui teistes, eeldades, et vastus küsimusele aitab paremini mõista, mida valitsuse keskmine kestus tegelikult tähendab ning kuidas see mõjutab ühiskonda.

Tuukse välja kaks omavahel seotud loogilist mudelit. Valitsuse keskmise kestuse ja efektiivsete parteide tingarvu loogilise seose väljaselgitamiseks kasutatakse Taagepera ja Shugarti (1989) meetodikat, mis põhineb kommunikatsioonikanalite arvul. Need võivad teatud tingimustel muutuda ka konfliktiallikateks – mida rohkem parteisid, seda enam potentsiaalseid konfliktiallikaid võib valitsust mõjutada.

Esimene mudel ennustab valitsuse kestust stabiilse demokraatia korral (C), mis põhineb efektiivsete parteide tingarvul (N): $C=k/N^2$, kus k on u 42 aastat. Mudel väidab, et tegelik kestus on võrdse tõenäosusega üles- või allapoole 42 aastat/ N^2 .

Teine mudel ennustab efektiivsete parteide tingarvu (N) ning see põhineb parlamendikohtade arvul (S) ja valimisringkonna suurusel (M). Neid faktoreid arvestades näidatakse artiklis, et $C=42 \text{ aastat}/(MS)^{1/3}$.

Autorid märgivad, et tegemist ei ole järgalt deterministliku prognoosiga, pigem näidatakse, et tegelik kestus võib olla võrdse tõenäosusega alla- ja ülespoole 42 aastat. Institutsionaalsest aspektist väärivad märkimist, et valimisringkonna suuruse kahekordistamine vähendab muidu võrdsete tingimuste korral (*ceteris paribus*) valitsuse keskmist kestust 21% võrra.

Autorid peavad valitsuse keskmise kestuse väljaselgitamist pikemas ajavahemikus oluliseks, sest see laiendab arusaama neljas aspektis:

- (1) see seob kaks olemasolevat mudelit nii, et esimest korda on ühendatud valitsuse keskmine kestus puhtalt institutsionaalsete tunnustega – valimisringkonna suuruse ja parlamendikohtade arvuga;
- (2) kui poliitiliselt on määratud valimisringkonna suurus ja parlamendiliikmete arv, siis on valitsuse keskmist kestust lihtne arvutada;
- (3) uuring loob hea aluse selleks, et välja selgitada teiste poliitiliste ja kultuuriliste tegurite mõju valitsuse keskmisele kestusele;
- 4) mudelid võimaldavad hinnata, millisel määral võivad institutsionaalsed muutused mõjutada valitsuse keskmist kestust; mitte ainult selle mõju suunda määratleda.

Artiklis on esitatud empiirilised andmed paljude maailma riikide kohta (nt USA, Botswana, Jaapan, Austraalia, Prantsusmaa, Suurbritannia, Iisrael, Soome, Rootsi, Kreeka, Venezuela jne).

KOHALIKUD SIDEMED JA PARLAMENDILIIKME KÄITUMINE

Tavits, Margit. *Effect of local ties on electoral success and parliamentary behaviour : the case of Estonia // Party Politics. Vol. 16 (2010), no. 2, p. 215-235.*

Kohaliku ja riikliku esindatuse tasakaalustamine on demokraatias keskne probleem. Kohalik esindatus seab esiplaanile kohalikud huvid, kaitstes seeläbi vähemuse huvisid ning tagades seaduseandja otsese vastutuse valijate ees.

Mitmed uurijad näevad lokaalsuses aga ohtu riiklikele programmidele ja poliitikatele, samuti võib lokaalsus viia õiguslikku ummikusse ja demokraatlikule ebastabiilsusele.

Empiiriliste andmete analüüsi käigus testib autor kahte hüpoteesi:

(1) kohalikku päritolu ja kohaliku tasandi poliitika kogemustega kandidaadid on valimistel edukamad;

(2) kohalikku päritolu ja kohaliku tasandi poliitika kogemustega seadusandjate puhul on tõenäolisem, et nad lõhuvad partei ühtsust parlamendis.

Hüpoteeside kontrollimiseks kasutas autor kõikide kandidaatide biograafilisi andmeid ning infot valimistel saavutatud kohtade ja valimisjärgsete hääletuste kohta. Kokku analüüsiti 2003. aasta parlamendivalimistel osalenud 935 kandidaadi biograafilisi andmeid ning ajavahemikus märts 2003 kuni detsember 2004 parlamendis toimunud 904 hääletust.

Uuritavast kontingendist omas 43% kohaliku poliitika kogemust ning 45% olid oma valimisringkonnas kohaliku päritoluga, parlamenti valitute vastavad näitajad olid 46% ja 41%. Isikumandaadi saanutest 71% olid kohaliku poliitika kogemusega ja 57% kohaliku päritoluga; ringkonnamandaadi puhul olid näitajad 54% ja 42% ning kompensatsioonimandaadi puhul 15% ja 31%.

Andmete analüüs näitas, et valijad püüdlevald riikliku ja kohaliku esindatuse tasakaalu poole, st nad hääletavad partei (programmiliste lubaduste) poolt, kuid parteisiselt eelistavad nad kohalikke probleeme tundvaid inimesi.

Seega on kohalikud poliitikud valimiste ajal parteidele vajalikud hääletpüüdmiseks ja kohtade arvu suurendamiseks. Samas see, mis teenib parteisid hästi valimiste ajal, võib vähendada parteide võimet programmilisi lubadusi parlamendis ellu viia ning koherentselt tegutseda. Empiirilise analüüsi käigus jõuab autor järeldusele, et kohalikul päritolul põhinev isiklik populaarsus iseenesest ei vii individualistlikumale käitumisele parlamendis, küll aga viib selleni kohaliku tasandi poliitika kogemus. Individualistlikul käitumisel on aga mõju partei ühtsele tegutsemisele parlamendis.

VAESUSEST EUROOPA RIIKIDES

Lepianka, Dorota; Gelissen, John; van Oorschot, Wim. *Popular explanations of poverty in Europe : effects of contextual and individual characteristics across 28 European countries // Acta Sociologica. Vol. 53 (2010), no. 1, p. 53-72.*

1980ndate alguses levis Euroopas nn uus vaesus, milles nähti ohtu igähele, sh enne kindlat töökohta ja suhtelist materiaalsust stabiilsust nautivatele inimestele.

Hiljuti täheldati aga töötavate vaeste arvu kasvu. Sotsiaalkulude kärpimine ja muutused tööturul on viinud olukorrani, et mitmes Euroopa riigis jääb täiskohaga töötajate elatustase madalamaks kui 60% mediaansissetulekust, mida Euroopa Liidus käsitletakse suhtelise vaesusena.

Vaesuse uurimisel on vähe tähelepanu pööratud sellele, kuidas avalikkus tajub vaesust. Tekkinud lünka püüavad autorid täita Euroopa väärtuste uuringu andmete analüüsi abil. Individualistliku arusaama järgi on vaesus individuaalsel tasandil toimivate faktorite (vaeste isikuomadused ja käitumine) tulemus. Sotsiaalsed seletused rõhutavad sotsiaalsel tasandil toimivate struktuursete faktorite (majanduslikud, poliitilised ja/või kultuurilised) mõju. Empiirilised uuringud aga näitavad, et vaesust nähakse kui kontrollimatute, impersonaalsete ja vältimatute faktorite tulemust, mis toimib väljaspool indiviidide ja gruppide tegevust. Vaesuse populaarsete seletuste mõõtmiseks tuli vastajatel reastada vaesuse põhjusi. Suurema osa riikide tulemused näitavad, et eluga hädasolemise peamise põhjusena nähti ühiskonnas valitsevat ebaõiglust (v.a Holland, Taani, Soome, Tšehhi, Kreeka, Venemaa, Malta ja Luksemburg). Kõrgeim näitaja oli Horvaatias (87,9%) ja madalaim Taanis (32,2%), Eestis oli see 67,7%.

Vastusevariant, mis rõhutas vaesust kui osa moodsast progressist, sai eestlastelt 52% (kõrgeim näitaja Venemaal – 70,1% ja madalaim Slovakkias – 26,7%), laiskust või tahtejõu puudust pidas vaesuse põhjuseks 35,9% (Malta 72,2%, Rootsi 18,5%) ning ebaõnne 33,4% Eesti vastajatest (Holland 62,1%, Horvaatia 19,1%).

Eestist vastas 958 inimest.

Autorid ei täheldanud olulisi erinevusi ida ja lääne vahel, küll aga leiti seoseid tugevate katoliiklike traditsioonide ja vaesuse põhjuste seletuste vahel. Tugevate katoliiklike traditsioonidega riikides seovad inimesed vaesust rohkem sotsiaalse ebaõigluse ja ebaõnnega. Kõrgema arenguga (eeldatavalt ka madalama vaesuse tasemega) riikides põhjendatakse vaesust pigem ebaõnne kui moodsa progressiga.

Refereerinud Mai Võõrmann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Dixon, Jeffrey C. Opposition to enlargement as a symbolic defence of group position: multilevel analyses of attitudes toward candidates' entries in the EU-25 // The British Journal of Sociology. Vol. 61 (2010) no. 1, p. 127-154.

Artikkel käsitleb Euroopa Liidu riikide seisukohti Bulgaaria, Rumeenia, Horvaatia ja Türgi ühinemisele, sealjuures vaadeldakse eraldi postsotsialistlike riikide, sh Eesti elanike arvamusi. 2005. aasta eurobaromeetri tulemused näitavad, et postsotsialistlike riikide elanikud olid nimetatud riikide ühinemisele ELiga vähem vastu kui teised liikmesriigid – vastavalt 43,2% ja 56%.

Levitz, Philip; Pop-Eleches, Grigore. Why no backsliding? The European Union's impact on democracy and governance before and after accession // Comparative Political Studies. Vol. 43 (2010), no. 4, p. 457-485.

Artiklis käsitletakse Euroopa Liidu mõju demokraatiale ja valitsemisele enne ja pärast liitumist. Toetudes rahvuslikule statistikale, ekspertide intervjuudele ja avaliku arvamuse uuringutele, näitavad autorid, et ELi uutes liikmesriikides on reformid aeglustunud, kuid suurt tagasilangust ei ole siiski toimunud. Euroopa Liidu mõju on küll vähenenud, kuid suurenenud on sõltuvus Euroopa Liidu abist ja kaubandusest, samuti on kasvanud nii eliidi kui ka tavakodanike ühtekuuluvus euroliiduga.

POLIITILISED PROTSESSID

Christiansen, Peter Munk; Nørgaard, Asbjørn Sonne; Rommetvedt, Hilmar; Svensson, Torsten; Thesen, Gunnar; Öberg, PerOla. Varieties of democracy: interest groups and corporatist committees in Scandinavian policy making // Voluntas. Vol. 21 (2010), no. 1, p. 22-40.

Korporatismi saab vaadelda kaht moodi: kui kapitalismi erikuju ning kui demokraatia erikuju. Antud artiklis lähtutakse teisest tähendusest, mõistes korporatismi kui demokraatia erikuju all seda, kui huvigrupid integreeritakse avaliku poliitika ettevalmistamisse või elluviimisse.

Artiklis mõõdetakse korporatismi tugevust huvigruppide kaasatusega avalikesse komiteedesse, nõukogudesse ja komisjonidesse Taanis, Norras ja Rootsis.

Korporatism seoses poliitika ettevalmistamisega on langenud kõigis kolmes riigis, korporatism seoses poliitika elluviimisega varieerub riigiti.

Finseraas, Henning. What if Robin Hood is a social conservative? How the political response to increasing inequality depends on party polarization // Socio-Economic Review. Vol. 8 (2010), no. 2, p. 283-306.

Artiklis küsitakse, miks ühed riigid ja valitsused reageerivad kasvavale ebavõrdsusele enam kui teised. Osaliselt peitub vastus ühiskonnas toimivas poliitilises konkurentsis, mis väljendub muuhulgas ka parteilises polariseerumises. Uuringuandmetele (sh maailma väärtuste uuringule) toetudes väidab autor, et kuna parteiline polariseerumine on seotud ebavõrdsuse ja vasakpoolsusega, siis vähem reageeritakse kasvavale ebavõrdsusele polariseerunud riikides.

Golosov, Grigori V. The effective number of parties : a new approach // Party Politics. Vol. 16 (2010), no. 2, p. 171-192.

Autor analüüsib Laakso-Taagepera efektiivsete parteide tingarvu indeksit, mida kasutatakse edukalt poliitiliste parteide ja parteisüsteemide võrdleval analüüsil ning leiab, et ehkki tegemist on hea indeksiga, on siiski võimalik välja arendada veel parem näitaja. Autor peab Laakso-Taagepera indeksi põhipuuduseks ebarealistlikult kõrget tulemust parteide suure kontsentratsiooni korral. Artiklis pakutakse välja uus indeks, mis autori väitel toimib eelnevast indeksist paremini just kõrgelt fragmenteeritud ja kontsentreeritud parteisüsteemides.

Heininen, Lassi. Pohjoiset alueet muutoksessa – geopolitiinen näkökulma // Poliitika. Vsk. 52 (2010), nro. 1, s. 5-19.

Artiklis käsitletakse arktiliste piirkondade praegust geopolitikat ja analüüsitakse geopolitilist olukorda muutuste seisukohast. Antakse ülevaade rahvusvahelistest suhetest piirkonnas ja 21. sajandi alguse geopolitika kesketest teemadest, mis on kujunenud külma sõja järgses olukorras, mil rõhk on koostööl ja piirkonna arendamisel.

Kjaer, Ulrik; Elklit, Jørgen. Party politicisation of local councils: cultural or institutional explanations for trends in Denmark, 1966-2005 // European Journal of Political Research. Vol. 49 (2010), no. 3, p. 337-358.

Artikli eesmärk on kirjeldada kohaliku parteisüsteemi arengut, aluseks Taanis aastatel 1966–2005 toimunud poliitilised protsessid. Autorid viitavad Sten Rokkani parteilise politiseerimise seisukohtadele. Lisaks parteilise politiseerimise kontseptsioonile kasutatakse artiklis ka kohaliku parteisüsteemi riigistamise kontseptsiooni. Need kaks käsitlust küll kattuvad, kuid ei ole identsed. Põhiküsimus puudutab seoseid üleriigiliste ja kohalike parteisüsteemide vahel, nimelt kas parteide ja parteisüsteemide arengu kultuurilistel selgitustel on suurem mõjujõud kui otsesematel institutsionaalsetel teguritel. Andmed annavad põhjust järeldada, et suuremat mõju avaldavad institutsionaalsed faktorid.

Møller, Jørgen; Skaaning, Svend-Erik. Post-communist regime types: hierarchies across attributes and space // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 43 (2010), no. 1, p. 51-71.

Artiklis jagatakse 28 postsotsialistlikku riiki (sh Eesti) poliitilise režiimi alusel tüüpideks. Autorid lähtuvad eeldusest, et hierarhia sõltub sellest, kuivõrd postsotsialistlikud riigid järgivad demokraatlike põhimõtteid, nagu valimisõigus, kodanikuõigused ja õigusriik. Eeldatakse, et riigid tulevad paremini toime valimisõiguste ja vähem kodanikuõigustega, veelgi vähem aga õigusriigi toimimisega. Eri riikide analüüs kinnitas seda hüpoteesi, näidates peaaegu täiusliku hierarhia olemasolu kõikides tunnustes Guttmani skaala alusel. Postsotsialistlike riikide režiimide ordinaalskaalal paigutus Eesti koos Leedu ja Sloveeniaga liberaalse demokraatiaga riikide sekka. Eristati veel polüarhiat, elektoraalset demokraatiat, minimalistlikku demokraatiat ja kitsast autokraatiat.

Pop-Eleches, Grigore. Throwing out the bums: protest voting and unorthodox parties after communism // World Politics : a quarterly journal of international relations. Vol. 62 (2010), no. 2, p. 221-260.

Artikkel käsitleb protestihääletuste ja peavoolust erinevate parteide mõju postsotsialistlike riikide parteisüsteemidele. Artikli esimeses osas määratletakse peavoolust erinevad parteid ning arutletakse, kuivõrd nende alatüübid erinevad peavoolu poliitilise partei mudelist, samuti tuuakse peavoolust erinevate parteide tüpologia ning nende esindatus Ida-Euroopas, sh Eestis. Teises osas antakse ülevaade postsotsialistlike riikide valimisdünaamikast kolme

järjestikuse valimise näitel. Kolmandas osas esitatakse 14-s Ida-Euroopa riigis toimunud 76 parlamendivalimise andmed, eesmärgiga analüüsida eri parteide valimisedu, samuti esitatakse protestihääletuste dünaamika 12 postsotsialistliku riigi valimiste ja Bulgaarias toimunud eksperimendi alusel.

VALIJAKÄITUMINE

Roccatto, Michele; Zogmaister, Christina. Predicting the vote through implicit and explicit attitudes: a field research // Political Psychology. Vol. 31 (2010), no. 2, p. 249-274. Artiklis analüüsitakse seoseid hääletamise kavatsuste, eksplitsiitsete ja implitsiitsete poliitiliste hoiakute ning hääletamisel käitumise vahel Itaalias. Paar nädalat enne valimisi, 2006. aastal, ennustas enamik uurimisinstituute vasakpoolsetele 4–5%-list võitu. Vasakpoolsed võitsid, kuid märksa väiksema ülekaaluga. Autorite arvates ei näita valimiseelsed küsitlused valijate tegelikku käitumist, sest mõned intervjueeritavad keelduvad väljendama oma kavatsusi, teised ütlevad küll oma eelistuse välja, kuid käituvad valimispäeval teisiti, kolmandad annavad ebaausaid vastuseid, neljandad pole aga veel otsustanud, kelle poolt hääletada. Uurijad välistavad mitteotsustajad ja keeldujad, arvates, et nad käituvad sarnaselt nendega, kes väljendasid valimiseelsetes uuringutes selgeid poliitilisi eelistusi. Empiiriline andmestik niisugust käitumist ei näita.

Rutchik, Abraham M. Deus ex machina: the influence of polling place on voting behavior // Political Psychology. Vol. 31 (2010), no. 2, p. 209-225. Artiklis käsitletakse valimiskoha mõju valijate hoiakutele ning seeläbi poliitilistele hoiakutele ja otsustusprotsessile. Väidetakse, et konkreetne koht, mis kannab endas teatud norme, hoiakuid ja väärtusi, võib ergutada mälu. Näiteks valivad kirikus hääletajad tõenäolisemalt konservatiivide kandidaadi ning taunivad samasooliste abielu. Artikli aluseks on Lõuna-Carolina 2004. ja 2006. aasta andmed, peale selle korraldas autor eksperimente nii loomulikus kui ka kunstlikus keskkonnas.

MAAILMAPOLIITIKA

Fausett, Elizabeth; Volgy, Thomas J. Intergovernmental organizations (IGOs) and interstate conflict: parsing out IGO effects for alternative dimensions of conflict in postcommunist space // International Studies Quarterly. Vol. 54 (2010), no. 1, p. 79-101. Artiklis käsitletakse valitsustevaheliste organisatsioonide ja riikidevaheliste konfliktide vastastikust mõju Ida- ja Kesk-Euroopa (sh Eesti) ning Kesk-Aasia postsotsialistlike riikide näitel.

Vastavas teaduslikus kirjanduses on rõhutatud valitsustevaheliste organisatsioonide osatähtsust organisatsiooniliste mehhanismide kujundamisel ja riikide sotsialiseerumisel nüüdisaegsesse rahvusvahelisse süsteemi. Autorid väidavad, et osavõtt valitsustevahelistest organisatsioonidest võib olla kahe teraga mõök, sest ühine liikmelisus võib kutsuda esile riikidevahelisi madalama raskusastmega konflikte (sanktsioonidega ähvardamine, abi andmise vähendamine/peatamine, keeldumine, süüdistamine, asüüli andmine jms). Postsotsialistlike riikide analüüs näitas, et madalama raskusastme konfliktid võivad aga olla enamat kui vaid taust ning neil võib olla mõju märksa suurema raskusastmega konfliktidele (sõjaline operatsioon, mobilisatsioon, suhete

katkestamine, ultimaatumi esitamine jne).

A family quarrel // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8678, p. 26.

Artiklis vaadeldakse võistlust Türgi presidendiameti pärast. Türgi peaminister Recep Tayyip Erdogan sooviks konkureerida järgmistel presidendivalimistel praeguse presidendi Abdullah Guliga. Probleem on aga presidendi senise ametiaja pikkusega – isegi Abdullah Gul ise pole kindel, kas see on seitse või viis aastat.

Another round for Africa's Iron Lady // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8683, p. 44.

Artiklis käsitletakse Libeeria presidendi Ellen Johnson Sirleafi kavatsust kandideerida ka teiseks ametiajaks 2011. aastal, ehkki 2005. aastal pärast presidendiks valimist lubas ta jääda vaid kuueks aastaks. 71-aastane endine Maailmapanga direktor, ainuke naine, kes on valitud Aafrika riigi juhiks, ütleb aga nüüd, et tal on vaja teist ametiaega alustatud reformide lõpuleviimiseks. Libeeria poliitika seisukohast on ta parim president, kes sel riigil kunagi olnud, kuid see ei tähenda veel, et ka valijad sellega nõustuvad.

Invisible and heavy shackles // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8681, p. 24-26.

Artiklis on vaatluse all Hiina sisemigratsiooni puudutavad seadused ja praegune valitsuse poliitika. Klassifitseerimissüsteem, mille järgi jaotatakse hiinlased kas linna- või maatöolisteks, takistab riigi edasist industrialiseerimist ja majandusarengu jätkumist.

On your tractor, if you can // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8681, p. 42.

Artiklis käsitletakse Lõuna-Sudaani iseseisvusliikumist ja Lõuna-Sudaanis elavaid dinka hõimusi, kes moodustavad neljandiku Sudaani lõunaosa elanikest. Kui 2011. aasta alguses iseseisvusreferendumil häälletakse Sudaanist lahkulöömise poolt, siis on see esimene Aafrika uus iseseisev riik pärast Eritrea iseseisvumist 1993. aastal.

Perry, Alex. Can this be the world's newest nation? // Time. Vol. 175 (2010), no. 15, p. 18-21.

Artiklis arutletakse Lõuna-Sudaani valmisoleku üle toimida iseseisva riigina. 2011. aasta jaanuaris toimub Lõuna-Sudaanis iseseisvusreferendum. Paljud rahvusvaheliste organisatsioonide töötajad ja arenguekspertid on mures uue riigi sünni pärast olukorras, kus pole selgelt määratud piire ja institutsioonid on nõrgad. Referendum võib julgustada ka Sudaani teiste piirkondade iseseisvuse eest võitlejaid.

Perry, Alex; Wadhams, Nicholas. Africa's new oil riddle // Time. Vol. 175 (2010), no. 17, p. 41-44.

Artiklis arutletakse, kuidas võib uute naftaleiukohtade avastamine mõjutada Aafrika riikide poliitikat ja majandust. Nigeeria, mille naftavarud moodustavad ligi 3% maailma omast, on haaratud korrupsioonist, inimõiguste rikkumisest ja organiseeritud kuritegevusest. Kas Ghana ja Uganda on pärast suurte naftareservide avastamist suutelised Nigeeria vigadest õppima, uuritakse artiklis.

Ramo, Joshua Cooper. How to think about China // Time. Vol. 175 (2010), no. 15, p. 26-31.

Artiklis käsitletakse Hiina poliitilisi ja sotsiaalseid probleeme. Suurem tähelepanu on pööratud Hiina ja USA vahelistele suhetele, arvestades viimaste aegade pingeid nende riikide vahel.

Stop-gap or long-term leader? // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8682, p. 43-44.

Artiklis on vaatluse all Nigeeria uus president Goodluck Jonathan ja probleemid, millega tal riigipeana tuleb silmitsi seista. Jonathan vannutati ametisse 6. mail, päev pärast eelmise presidendi Umaru Yar'Adua surma. Eelmine, pikalt haige olnud Nigeeria riigipea lahkus Nigeeriast 2009. aasta novembris Saudi Araabia haiglasse ja seni oli tema kohuseid täitnud Goodluck Jonathan. Jonathanil on aega oma lubaduste elluviimiseks vaid kuni uute presidendivalimisteni 2011. aastal. Nigeeria on Aafrika rahvarohkeim riik oma 150 miljoni elaniku ja 250 etnilise rühmaga.

Thomas, Evan. Why men love war // Newsweek. Vol. 155 (2010), no. 20, p. 44-46.

Artiklis vaadeldakse, miks mehed on nii haaratud sõjapidamisest. Artikli autor kirjeldab, kuidas kogu USA ajaloo kestel on Ameerika prominentsed poliitikud igatsenud sõda kui vahendit tõestamaks oma mehelikkust ja tahtejõudu. Autori arvates ameeriklased aeg-ajalt romantiseerivad sõda, aga kuna Afganistani ja Iraagi sõda on kestnud juba aastaid, on ameeriklased hakanud sellest väsima.

Walt, Vivienne. Cleaning house // Time. Vol. 175 (2010), no. 21, p. 26-27.

Guarding the guardians // Economist. Vol. 395 (2010), no. 8684, p. 34.

Artiklites vaadeldakse Bulgaaria peaministri Boiko Borissovi võitlust korrupsiooniga. Bulgaaria on üks Euroopa korrumppeerunumaid riike. Euroopa Liit külmutas 2008. aastal just korrupsiooni tõttu u 674 miljonit dollarit ELi fondiraha, mis oli mõeldud Bulgaaria avalike institutsioonide ja põllumajanduse restruktureerimiseks. Endise politseiülema Borissovi meetodid korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vähendamiseks on tekitanud aga politseiiriigi ohu, kus teleuudisedki sarnanevad pigem gangsterifilmi traileriga.

KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA

Basuchoudhary, Atin; Shugart II, William F. On ethnic conflict and the origins of transnational terrorism // Defence and Peace Economics. Vol. 21 (2010), no. 1, p. 65-87.

Artiklis uuritakse transnatsionaalse terrorismi tegevuse päritolu 118-s riigis aastatel 1982–1997. Terrorismi vaadeldakse mitte kui etnilise, religioosse ja keelelise fraktsioneerimise funktsiooni, vaid kui iseseisvat meetodit etniliste pingete tajumiseks. Autorid leiavad, et poliitilised ja kodanikuõigused leevendavad etnilistel pingetel põhinevat terrorismi efekti vaid alates 1990. aastast, majanduslikud vabadused aga vähendavad jõuliselt terroristlikke rünnakuid etniliselt pingelistes ühiskondades.

Deibert, Ronald J.; Rohozinski, Rafal. Risking security: policies and paradoxes of cyberspace security // International Political Sociology. Vol. 4 (2010), iss. 1, p. 15-32.

Küberjulgeolek sisaldab endas kahte mõõdet: (1) oht arvutitele ja kommunikatsioonitehnoloogiatele (risk küberruumile); (2) küberruumist johtuv risk, mis tuleneb kasutatavatest tehnoloogiatest (küberruumist lähtuv risk).

Need riskid on sundinud riike kasutusele võtma regulatsioone ning koordineerima tegevusi, et muuta küberruum turvalisemaks. Seega on aru saadud küberruumi strateegilisest tähtsusest majanduslikule ja sotsiaalsele arengule.

Artiklis käsitletakse näiliselt paradoksaalseid tendentse, kus rakendatavad meetmed võivad aga anda vastupidist efekti – kehtestada tsensuuri või pideva jälgimise, hirmutada kodanikke ning isegi kaasa tuua kriitilise infrastruktuuri keelamise või lahtiühendamise.

Devlen, Balkan. Dealing or dueling with the United States? Explaining and predicting Iranian behavior during the nuclear crisis // *International Studies Review*. Vol. 12 (2010), iss. 1, p. 53-68.

Artikli eesmärgiks on ennustada Iraani käitumist tuumakriisis, kusjuures autor püüab vaadata olukorrale Iraani vaatevinklist, samas heaks kiitmata või seadustamata Iraani režiimi käitumist. Autor jõuab järeldusele, et Iraan soovib antud küsimuses läbi rääkida, kuid nad suhtuvad väga negatiivselt Ameerika Ühendriikidesse. Iraani arvates võib USA kasutada läbirääkimissoovi enda kasuks, mis ei tekita aga usaldust.

Edmunds, Timothy. The defence dilemma in Britain // *International Affairs*. Vol. 86 (2010), no. 2, p. 377-394.

Autor tõdeb, et Briti kaitsepoliitika on jõudnud otsustavasse punkti, kus deklaratiivsed eesmärgid, sõjalised kohustused ning finantsiline ja organisatsiooniline suutlikkus ei ole omavahel vastavuses. Artikkel püüab selgitada, kuidas ja miks on niisugune olukord kujunenud ning milline roll on selles operatsioonidel Iraagis ja Afganistanis.

Hughes, Rex. A treaty for cyberspace // *International Affairs*. Vol. 86 (2010), no. 2, p. 523-541.

Artiklis lähtutakse seisukohast, et küberruumist on saamas järgmine sõjatanner. Ehkki praegu on protsess veel lapsekingades, on uus põlvkond küberrelvi ja -sõjamehi juba kujunemas. USA ei ole ainuke kübersõjaks valmistuv riik. Koos USA, Suurbritannia, Lõuna-Koreaga kavatsevad ka Hiina, India ja Venemaa kehtestada ametliku juhtimis- ja kontrollisüsteemi küberruumi sõjalise varustuse üle.

Artikkel on jaotatud neljaks osaks. Esimeses käsitletakse kübersõja väljakujunemist ning sõjaliste suhete revolutsiooni ja küberruumi seoseid. Teises osas on vaatluse all kübersõjaga liituvad ohud ja riikide küberkaitse kujunemine, kolmandas kübersõjaga seotud õiguslikud küsimused ja neljandas pakutakse välja põhimõtted, mida võiks endas sisaldada mitmepoolne küberlepe.

Jasper, Ursula; Portela, Clara. EU defence integration and nuclear weapons: a common deterrent for Europe? // *Security Dialogue*. Vol. 41 (2010), no. 2, p. 145-168.

Kuigi Euroopa Liit liigub aina enam ühtse välis- ja julgeolekupoliitika poole, tegelevad liikmesriigid tuumarelvade küsimustega põhiliselt ise. Artikkel käsitleb Prantsusmaa ja Suurbritannia tuumajõudude loomise põhimõtteid ning nende ühilduvust Euroopa kujuneva julgeolekupoliitikaga, eelkõige kahe riigi relvastuse hüpoteetilist integratsiooni ühtseks tuumarelvaks. Autorid esitavad küsimuse, kas Euroopa tuumarelvi peaks vaatlema kui Euroopa julgeoleku viimast astet?

Johnson, Rebecca. Rethinking the NPT's role in security: 2010 and beyond // *International Affairs*. Vol. 86 (2010), no. 2, p. 429-445.

Artiklis käsitletakse tuumarelva leviku tõkestamise lepinguga seotud probleeme. Tõdetakse, et senine protsess on kriisis. Selle tunnistuseks on võimetus peatada Põhja-Korea ja Iraani tuumaprogrammid, veenvate tulemuste puudumine tuumarelvade desarmeerimisel ja tuumarelvaprogrammide olemasolu lepingust väljajäävates riikides – Indias, Iisraelis ja Pakistanis. Süsteemi nõrkust on mõistnud ka lepinguga ühinenud riigid.

Olukorra parandamiseks tuleb praegused tuumarelva tõkestamise ja tuumajulgeoleku reeglid panna toimima selgemalt ja efektiivsemalt. Selle asemel, et kutsuda India, Pakistan ja Iisrael igal aastal aru andma, tuleks need riigid kaasata tuumarelva tõkestamise protsessi regionaalsete või rahvusvaheliste läbirääkimiste kaudu.

Teisena pakub autor välja riiklike ja rahvusvaheliste võrgustike kujundamise, mille efektiivne tegevus aitaks kaasa selgemate seisukohtade väljakujunemisele, nende levikule ja kinnistumisele rahvusvahelises kogukonnas. Silmist ei tohiks lasta ka lõppsihti – tuumarelvade omamise ja kasutamise täielikku keelustamist.

Yost, David S. NATO's evolving purposes and the next Strategic Concept // International Affairs. Vol. 86 (2010), no. 2, p. 489-522.

Artikkel analüüsib, kuidas on NATO eesmärgid muutunud pärast külma sõja lõppu ning missugune võiks olla NATO uus strateegiline kontseptsioon. Autor püstitab kolm küsimust: (1) missuguses ulatuses esineb konflikt või pingeline olukord organisatsiooni kollektiivse julgeoleku algse ja püsiva eesmärgi ning külma sõja järgse kriisijuhtimise funktsioonide vahel?; (2) kuidas ja missuguses ulatuses on liitlased andnud uue tähenduse oma kollektiivse julgeoleku kohustustele?; (3) kas liitlastel on piisav visioon ja poliitiline tahe uuteks ülesanneteks? Käsitletakse ka artikkel 5-ga (kollektiivse kaitse printsiip) seotud küsimusi. Märgitakse, et nii Poola kui ka Balti riikide arvates on NATO tähelepanu viimastel aastatel koondunud rohkem teistele, mitte niivõrd art 5-ga seotud operatsioonidele ning Venemaast võib teatavatel tingimustel kujuneda märksa suurem oht kui Taleban või Al-Qaeda.

Vihavainen, Timo. Kovaa venäläistä informaatiootaa // Kanava. Vsk. 83 (2010), nro. 3, s. 49-52.

Autori arvates on Venemaa valmis millal tahes pidama Soome-vastast küünulist ja jõhkrat infosõda, kus tõde ja õigus on vaid vahendid. Artiklis käsitletakse ka nn võõrandunud intellektuaalide ideoloogiat, mis tähendab valikulist kriitikat ja selle suunamist oma ühiskonna vastu. Sellise ideoloogia klassikaline esindaja oli näiteks Noam Chomsky, kes kümnete aastate jooksul pooldas neid, kes olid kõige ameerikapärase vastu, Mao Zedongist Hugo Chavezini. Esitatakse ka näiteid Soomest, kus soomlased on kirglikult kritiseerinud Soomet, kasutades relvana Venemaad ja selle eelkäijat Nõukogude Liitu.

Harrell, Eben. Bomb chasers // Time. Vol. 175 (2010), no. 15, p. 14-17.

Artiklis on vaatluse all meetmed, mida Ameerika Ühendriigid rakendavad, et tuumaained ei satuks terroristide kätte. Keskse tähelepanu all on USA riiklik tuumajulgeoleku administratsioon, valitsuse agentuur, kelle ülesanne on kindlustada tuumamaterjali julgeolek teistes riikides. Antakse ülevaade ka operatsioonist, mis toimus 2010. aastal Tšiilis maavärinajärgsetes tingimustes.

Niinivaara, Susanna. Kahden sortin sotilaat // Suomen Kuvalehti. Vsk. 94 (2010), nro. 16, s. 38-44.

Soome Ohvitseride Liidu hiljuti tehtud küsitluse järgi oleks suurem osa Soome ohvitseridest NATOga liitumise poolt ja kolmandik vastu. Artiklis uuritakse, miks on Soome kõrgemad sõjaväelased niisugusel arvamusel. NATOga liitumise vastaste arvates purustaks see Soome kaitsetahte. Just tugev kaitsetahe tagab Soome tõhusa riigikaitse ja sellepärast tuleb sellest julgeoleku nimel kinni hoida. NATO on Soome liitumisest huvitatud tõenäoliselt eelkõige arktiliste piirkondade kaitse vajaduse tõttu.

Salomaa, Markku. Jätetäänkö osa Suomea puolustamatta? // Suomen Kuvalehti. Vsk. 94 (2010), nro. 10, s. 36-44.

Artiklis antakse ülevaade Soome kaitsejõudude praegusest seisust, sõjaväelaste hulgast ja relvastuse suurusest. Artikli autori, Euroopa sõjaajaloo dotsendi Markku Salomaa arvates on Soome kaitsepoliitika kärpeme tõttu liikumas usalduskriisi ja Soome armee nõrgem kui enne

Talvesõda.

NORD STREAM

Bouzarovski, Stefan; Konieczny, Marcin. Landscapes of paradox: public discourses and policies in Poland's relationship with the Nord Stream pipeline // Geopolitics. Vol. 15 (2010), iss. 1, p. 1-21.

Artiklis käsitletakse Nord Streamiga seotud avalikke diskursusi ja riiklikku poliitikat. Ehkki põhitähelepanu on koondunud Poolale, jõuavad autorid järeldusele, et gaasijuhe tõstatab lisaks energiapoliitilistele küsimustele hulgaliselt välis-, julgeoleku- ja keskkonnapoliitilisi probleeme, samuti rahvusliku identiteediga seotud küsimusi kogu Läänemere piirkonnas. Kuigi gaasijuhtme ehitus kinnitab ELi liikmesriigi (Saksamaa) ja Venemaa edukat koostööd, on selle tulemusena halvenenud energia-alased suhted suurema osa ELi liikmesriikide ja Venemaa vahel, samuti osutab Nord Stream ELi sisemise otsustusprotsessi mehhanismide nõrkusele, kuna EL ei ole suutnud reageerida gaasijuhtmega seotud probleemidele ühtse energiapoliitika väljatöötamisega.

BALTI ÜHTSUS

Veemaa, Jaanus. Contextualizing „Baltic unity“ in Estonian post-soviet territorial policies // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 1, p. 73-90.

Artikli teemaks on Balti riikide ühtsuse küsimus, konkreetselt vaadeldakse Eesti-Läti piiri ümbermärkimist. Põhiline eesmärk on näidata, kuidas Balti ühtsuse põhiprintsiipe kasutati argumentatsiooniks ajal, mil ilmnisid selged huvide konfliktid Eesti ja Läti vahel territoriaalsetes küsimustes.

Autor jõuab järeldusele, et Eesti võimud ja meedia ekspuuteerisid Balti ühtsuse ideed eesmärgiga ellu viia rahvuse individualistlikku projekti ELiga ühinemisel ning ELi eelse riikluse rajamise territoriaalseid strateegiaid.

AVALIK HALDUS

Palidaskaite, Jolanta; Pevkur, Aive; Reinholde, Iveta. A comparative approach to civil service ethics in Estonia, Latvia and Lithuania // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 1, p. 45-71.

Artikkel on pühendatud avaliku teenistuse eetikale Eestis, Lätis ja Leedus. Statistiliste andmete võrdlemisel kirjeldatakse avaliku teenistuse mudeleid ja funktsioone, analüüsides selle institutsionaalset korraldust, seadusandlikku raamistikku ja Balti riikide avalike teenistujate põhiväärtusi. Kokkuvõtteks nendivad autorid, et eetilise juhtimise printsiipide rakendamise erinevused tulenevad erinevustest avaliku teenistuse süsteemis.

MAJANDUSPOLIITIKA

Almunia, Miguel; Bénétrix, Augustin; Eichengreen, Barry; O'Rourke, Kevin H.; Rua, Gisela. From Great Depression to Great Credit Crisis: similarities, differences, lessons // Economic policy. 2010, no. 62, p. 221-252.

Autorid toovad välja 1930. aastate suure depressiooni ja hiljutise finantskriisi sarnased jooned, väites, et finantskriis ületas suurt depressiooni mitmete näitajatega (tööstustoodangu ja aktsiaturgude langus). Analüüsitakse ka mõlemal korral rakendatud poliitikat olukorra stabiliseerimiseks. Lisatud diskussiooni materjalid.

Bandelj, Nina. How EU integration and legacies mattered for foreign direct investment into Central and Eastern Europe // Europe-Asia Studies. Vol. 62 (2010), no. 3, p. 481-501. Artiklis vaadeldakse, kuidas on integratsioon ELis mõjutanud postsotsialistlike riikide majanduslikku globaliseerumist. Senised uuringud näitavad, et ühinemine ELiga mõjutab vahetult otseseid välisinvesteeringuid, sest vähenevad investeerimisriskid. Artikli autor aga märgib, et mõju on kaudne – ühinemine mõjutab postsotsialistlikke riike edendama otseseid välisinvesteeringuid kui majandusliku arengu soovitatavat strateegiat, samuti on sel mõju ettevõtete käitumisele. Otseinvesteeringute soodustamist mõjutavad aga ka riigi rakendatavad erastamisstrateegiad, sotsialismiaja reformid ja riikliku suveräänsuse ajalugu. Artiklis on esitatud ka andmed Eesti kohta.

Claessens, Stijn; Dell'Araccia, Giovanni; Igan, Deniz; Laeven, Luc. Cross-country experiences and policy implications from the global financial crisis // Economic policy. 2010, no. 62, p. 269-293.

Artikkel keskendub hiljutise finantskriisi põhjustele ja levikule. Analüüs lähtub arusaamast, et kriisi põhjustasid paljud faktorid, millest mõned olid omased eelnevatele kriisidele, mõned mitte. Empiirilistele andmetele tuginedes vaadeldakse kanaleid ja mehhanisme, mille kaudu finantskriis levis eri riikidesse. Analüüs näitas, et finantskriis oli teravam riikides, mis olid tihedamalt seotud USA finantsüsteemiga, samuti riikides, mis olid sisemiselt enam haavatavad (kiire laenukasv ning kõrgem oma- ja laenukapitali suhe, varahindade mullid, suur eelarve tasakaalustamatus). Toodud on ka Eesti andmed.

Copelovitch, Mark S. Master or servant? Common agency and the political economy of IMF lending // International Studies Quarterly. Vol. 54 (2010), no. 1, p. 49-77.

Rahvuvahelise Valuutafondi (IMF) laenupoliitika mõtestamisel on kasutusel kaks seisukohta. Osa teadlasi kinnitab, et IMF on USA ja teiste suurriikide teenistuses, teised väidavad, et fondi professionaalne meeskond tegutseb iseseisvalt, järgides enda bürokraatlikke huve. Autori arvates ei väljenda kumbki seisukoht täielikult ja täpselt IMFi laenupoliitikat. Ta pakub välja teooria, mille kohaselt fondi suuremad osanikud – G5 riigid, kes *de facto* omavad kontrolli juhatuse üle – tegutsevad kollektiivselt kui poliitilised eestvedajad. G5 valitsuste heterogeensus määrab IMFi antavate laenude suuruse ja tingimused. Artiklis analüüsitakse IMFi laene aastatel 1984–2003, mis kinnitavad antud teooria paikapidavust.

Petersen, Ole Helby. Regulation of public-private partnerships: the Danish case // Public Money & Management. Vol. 30 (2010), no. 3, p. 175-182.

Artikkel tutvustab avaliku ja erasektori partnerlusega (ingl *public-private partnership*, PPP) seotud probleeme Taanis, kus seda on juurutatud 1999. aastast ning 2004. aastal koostati ka riiklik plaan. Autor märgib, et ajal, mil Suurbritannias, Austraalias, Portugalis, Hispaanias, Irimaal ja Hollandis kasutatakse PPP-d aina suurema arvu projektide puhul, suhtuvad Skandinaavia, samuti mõned Kesk- ja Ida-Euroopa riigid PPP-sse teatava vastumeelsusega.

Artiklis analüüsitakse PPP rakendamise seotud probleeme kahe kooliprojekti näitel.

Pisani-Ferry, Jean; Sapir, André. Banking crisis management in the EU: an early assessment // Economic policy. 2010, no. 62, p.343-373.

Autorid alustavad tõdemusega, et Euroopa Liit oli finantskriisiks institutsionaalselt halvasti valmistunud, eelkõige käib see piiriüleste institutsioonide kohta. Artiklis käsitletakse kriisielset pangandust, finantskriisi etappe, riigi abi pankadele, kriisijuhtimise eri aspekte, ühisturu kaitset, rahvusvahelist koostööd jne. Esitatud on ka andmed Eesti kohta ning lisatud diskussiooni materjalid.

Williams, Colin C. Out of shadows: explaining the undeclared economy in Baltic countries // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 1, p. 3-22.

Mitteametliku (nn musta) majanduse ulatus ja kasv on sundinud teadlasi ümber hindama nähtuse põhjusi. Senini vaadeldi nn musta majandust kui eelmiste režiimide jääknähtust, mis iseenesest kaob. Osa teadlasi määratleb mitteametlikus majanduses osalejaid kui riiklikest toetustest tõrjutuid, samas teised käsitlevad mitteametlikku majandust pigem kui vabatahtlikku valikut, mitte kui sunnivajadust. Artikkel vaatab nende seisukohtade paikapidavust Balti regioonis, aluseks 2007. aasta Eurobaromeetri mitteametliku majanduse uuring kaheksas riigis (Taani, Rootsi, Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa). Autorid jõuavad järeldusele, et mitteametlikku majandust tuleb käsitleda heterogeense nähtusena, millest osavõtjaid juhivad erisugused motiivid.

ORGANISATSIOONIKÄITUMINE

Alas, Ruth; Elenurm, Tiit; Tafel-Viia, Külliki. Who is driving change? Corporate governance and organizational change in Estonia // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 1, p. 23-43.

Autorid nendivad, et organisatsioonilistesse muutustesse kaasatakse paljud huvirühmad, kuid senini on pööratud vähe tähelepanu kapitali omanike ja juhtide rollile neis muutustes. Artikkel käsitleb kapitali omanike ja juhtide koosmõju strateegilistele muutustele organisatsioonis, mis tegutseb kiiresti muutavas siirdemajanduses. 26 silmapaistva otsustaja intervjuude eesmärk oli välja selgitada välismaiste ja kohalike omanike erinevused juhtide kontrollimisel strateegiliste muutuste protsessis.

ETTEVÕTLUS

Oosterbeek, Hessel; Praag, Mirjam van; Ijsselstein, Auke. The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation // European Economic Review. Vol. 54 (2010), 3, p. 442-454.

Artiklis on vaatluse all juhtiva ettevõtlushariduse programmi (Junior Achievement Young Enterprise students mini-company, SMC) mõju üliõpilaste ettevõtlusoskustele ja motivatsioonile Hollandis.

Uuringutulemused näitasid, et programmi mõju ettevõtlusoskuste kujunemisele on tähtsusetu, pigem isegi negatiivne, ning pärsib üliõpilaste motivatsiooni hakata tulevikus ettevõtjaks. Autorite arvates mõjutab tulemusi ilmselt asjaolu, et selleks ajaks on üliõpilased saanud aru

iseendast ja oma tulevikupürgimustest ning mõistnud, mida tähendab olla ettevõtja.

KESKKONNAPOLIITIKA

Keleman, R. Daniel; Vogel, David. Trading places: the role of the United States and the European Union in international environmental politics // Comparative Political Studies. Vol. 43 (2010), no. 4, p. 427-456.

Kui 1960ndatel ja 1970ndate aastate alguses oli USA üks kõige tugevamatest ja järjekindlamatest rahvusvaheliste keskkonnalepingute ja -kokkulepete toetajatest, siis 1990. aastatest on muutunud globaalseks liidriks Euroopa Liit ning just USA seisab vastu mitmepoolsetele keskkonnalepetele, sh Kyoto protokollile. Autorid käsitlevad kohtade vahetuse põhjusi.

Knill, Christoph; Debus, Mark; Heichel, Stephan. Do parties matter in international policy areas? The impact of political parties on environmental policy outputs in 18 OECD countries, 1970-2000 // European Journal of Political Research. Vol. 49 (2010), no. 3, p. 301-336.

Artiklis vaadeldakse poliitiliste parteide tegevuse mõju rahvusliku keskkonnapoliitika seadusandlikele ja täidesaatvatele väljunditele. Tegemist on suures osas rahvusvaheliseks muutunud valdkonnaga.

Eristati viis gruppi faktoreid, mis selgitavad riikidevahelisi erinevusi keskkonnapoliitikas: parteipoliitika, valitsuse moodustamine ja valitsuse koosseis, institutsionaalsed piirangud, rahvusvahelised tegurid ja siseriiklike probleemide mõju. Vaatluse all oli 18 OECD liikmesriigi keskkonnapoliitika. Tulemused näitasid, et lisaks rahvusvahelisele integratsioonile, majanduslikule arengule ja siseriiklike probleemide survele avaldab keskkonnapoliitikale mõju ka parteide poliitika.

Sailas, Raimo. Kalliita kasvihuonepäästöjä bioetanolistä // Kanava. Vsk. 83 (2010), nro. 2, s. 32-33.

Artiklis käsitletakse bioetanooli tootmise keskkonnasõbralikkust. Uuemate uuringute järgi, vastupidi varem levinud arusaamale, bioetanool hoopis suurendab süsihappegaaside õhkupaiskamist. Peale selle on biokütuste laialdasem kasutamine üks vilja hinna tõusu põhjustest viimastel aastatel.

Foroohar, Rana. Growing green jobs // Newsweek. Vol. 155 (2010), no. 13-14, p. 40-41. Artiklis vaadeldakse, kuidas säästva tehnoloogia abil võiks edendada USA majandust. Autori arvates, selmet suurendada spetsiaalselt puhta tehnoloogia tööstust, nagu biokütuste tootmine ja päikeseenergia kasutamine, võiks USA valitsus julgustada ettevõtteid kasutama olemasolevat tehnoloogiat, et töötada efektiivsemalt ja keskkonnasõbralikumalt.

Matthews, Owen; Nemtsova, Anna. Smart Russia // Newsweek. Vol. 155 (2010), no. 21-22, p. 24-27.

Artiklis on vaatluse all Venemaa valitsuse plaan rajada Moskva lähedale Skolkovosse samalaadne kõrgetehnoloogiakeskus kui Silicon Valley USA-s. Venemaa presidendi Dmitri Medvedevi nägemuse kohaselt aitaks selline innovatsioonilinn Venemaal vabaneda nafta- ja gaasiekspordi sõltuvusest.

TURVALISUS

Reece, William S. Casinos, hotels, and crime // Contemporary Economic Policy. Vol. 28 (2010), no. 2, p. 145-161.

Artiklis analüüsitakse kasiinode, hotellide ja kuritegevuse seoseid Indiana maakondades aastatel 1994–2004. Autor jõuab järeldusele, et uute kasiinode avamine ei too kaasa kuritegevuse kasvu, vaid vastupidi – nii väheneb piirkonnas varguste, mootorsõidukite ärandamiste, kallaletungide ja röövide arv. Kuritegevuse vähenemine on tingitud ka sellest, et uute kasiinode avamise järel rajatakse piirkonda hotellid. Tulemused on vastuolus varasemate samalaadsete uuringutega USAs.

SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS

Vandecasteele, Leen. Poverty trajectories after risky life course events in different European welfare regimes // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 2, p. 257-278.

Artiklis analüüsitakse sissetulekuvaesuse tüüpilisi trajektoore pärast viit aastat riskantset elu, näiteks perioodi pärast lahutust või vanematekodust lahkumist neljas Euroopa riigis (Saksamaa, Hispaania, Taani ja Suurbritannia). Lisaks teema üldisele käsitlusele vaadeldakse mainitud sündmuste mõju vaesuse trajektooridele sotsiaalse klassi, haridustaseme ja soo alusel, võttes arvesse ka esialgsele sündmusele viie aasta jooksul järgnenud sündmuste mõju.

Winkelmann, Liliana; Winkelmann, Rainer. Does inequality harm the middle class? // Kyklos. Vol. 63 (2010), no. 2, p. 301-316.

Artiklis käsitletakse kõrge ebavõrdsuse mõju keskklassi heaolule Šveitsi näite varal. Senini on seost küll deklareeritud, kuid faktid selle kehtivuse kohta on puudunud. Autorid esitavad väite tõestamiseks kahte liiki tõendeid. Esiteks jälgitakse eelnevates uuringutes välja toodud ebavõrdsuse negatiivseid mõjusid, põhinedes individuaaltasandi andmetel, kus individuaalse heaolu määr (õnn, rahulolu) viidi tagasi isiku sissetulekule ja ebavõrdsusele sissetulekutes – tüüpiliselt Gini koefitsendile või kvintiili suhtele, mis kehtis vastavale referentspiirkonnale. Teiseks koondatakse tähelepanu välismõjudele (nt püüd olla võrdne rikaste naabritega), mis sunnivad keskklassi rohkem kulutama ja mis võib mõjutada ka nende heaolu. Andmed lubavad autoritel vastata pealkirjas sisalduvale küsimusele jaatavalt.

SOTSIAAL- JA TERVISHOIUPOLIITIKA

Bommier, Antoine; Lee, Ronald; Miller, Tim; Zuber, Stéphane. Who wins and who loses? Public transfer accounts for US generations born 1850 to 2090 // Population and Development Review. Vol. 36 (2010), no. 1, p. 1-26.

Arenenud riigid on algatanud programme, et tagada avalik haridus, tervishoiuteenused (vähemalt eakatele) ja universaalsetele alustel põhinevad pensionid. Sarnast poliitikat on järginud ka paljud arenguriigid, mis seoses elanikkonna vananemisega on tekitanud probleeme programmide rahastamisel ning osutunud seetõttu jätkusuutmatuteks. Artikkel käsitleb raha ümberjaotamist kolmes sektoris (hariduses, sotsiaalkindlustuses ja tervishoius) ning sünnikohortide vahel.

Garcia-Lacalle, Javier. Balancing physician workload and patient satisfaction: a dilemma for hospital managers // Public Money & Management. Vol. 30 (2010), no. 3, p. 183-188.

Artikli fookuses on patsiendi rahulolu kui tervishoiuteenuste kvaliteedi võtmefaktor. Põhiküsimus on, kas arstide töökoormuse erinevus sarnastes haiglates mõjutab patsiendi rahuloluhinnet. Empiirika toetub Andaluusia 26 haigla andmetele, kusjuures haiglad grupeeriti suuruse/asukoha ja keskmise haiglasviibimise aja järgi. Esimesse gruppi kuulusid 200 koha ja kuuepäevase haiglas viibimise ajaga raviasutused maapiirkondades, kus tegeleti vähem tõsiste ravijuhtudega. Teise gruppi kuulusid suured 950-kohalised haiglad, kus viibiti keskmiselt 8,5 päeva. Need asusid suurtes linnades ja maakonnakeskustes ning neis tegeleti tõsiste haigusjuhtudega.

Hansen Löffstrand, Cecilia. Reforming the work to combat long-term homelessness in Sweden // Acta Sociologica. Vol. 53 (2010), no. 1, p. 19-34.

Artiklis käsitletakse võitlust pikajalise kodutusega kohaliku omavalitsuse tasandil Rootsis, Lääne-Rootsis asuva Göteborgi näitel.

Vaatluse all on kaks olulist reformi. Esiteks üleminek hosteli süsteemilt astmelisele mudelile, kus kodutu, parandades oma käitumist (nt loobudes alkoholi ja/või narkootikumide tarbimisest, asudes tööle jms), parandab ühtlasi ka oma elamistingimusi. Protsess toimus sotsiaaltöötajate kontrolli all.

Teise reformiga kaasati erasektor kodututele elamispinna pakkumisse. Autor tõdeb, et reformid ei muutnud oluliselt kodutute olukorda, sest vaatamata teenuse tüübile jäid rakendatavad abinõud üldiselt sõltuma arusaamast, mis võrdsustas kodutuse narkomaania, vaimuhaiguste ja hälbelise käitumisega.

Kennedy, Patricia; Einasto, Heili. Changes and continuities in maternity policies : comparison of maternity legislation in Estonia and Ireland // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 2, p. 187-207.

Artiklis võrreldakse emadust käsitlevaid õigusakte Iirimaal ja Eestis, koondades põhitähelepanu muutustele ja järjepidevusele. Kui Eestis domineeris pikka aega kommunistlik ideaal naisest kui töölisest ja emast, siis Iirimaal on naine eelkõige ema ja seejärel töötaja ning arvesse tuleb võtta ka religioosset aspekti. Käsitletav periood ulatub 1920ndadest tänapäevani, esitatakse ka Euroopa Liidu direktiividest tulenevad nõuded.

Netten, Ann; Forder, Julien. Measuring productivity: an approach to measuring quality weighted outputs in social care // Public Money & Management. Vol. 30 (2010), no. 3, p. 159-166.

Artikkel kirjeldab meetodit, kuidas mõõta sotsiaalhoolduse väljundeid nii, et see peegeldaks muutusi kvaliteedis ja tulemustes pikema aja jooksul. Meetodi tutvustamiseks kasutatakse eakatele osutatavate teenuste andmeid, lisaks meetodi kasutamise võimaluste tutvustamisele esitatakse ka võimalikud takistused. Tulemused peegeldavad poliitika mõju koduhooldusele ja hooldekodudele, võimaldades määratleda muutusi ressursside kasutamise tulemuslikkuses vananeva elanikkonna eest hoolitsemisel.

SOO-UURINGUD

Dolan, Kathleen. The impact of gender stereotyped evaluations on support for women candidates // Political Behavior. Vol. 32 (2010), no. 1, p. 69-88.

Artiklis analüüsitakse stereotüüpsete soorollide mõju naiskandidaatide toetamisel, aluseks 1039 täiskasvanu ameeriklase uuring ja taustaks Ameerika Ühendriikide viimased presidendivalimised, kus esinesid kaks naiskandidaati – senaator Hillary Clinton ja kuberner Sarah Palin. Autor püüab leida vastust küsimusele, mis mõjutavad avalikkuse soovi (või soovimatust) näha rohkem naisi valitavatel ametikohtadel ning toetada neid eri olukordades. Andmetest järeldub, et naiste suuremat esindatust valitavatel ametikohtadel takistavad soolised stereotüübid.

Hannagan, Rebecca J.; Larimer, Christopher W. Does gender composition affect group decision outcomes? Evidence from a laboratory experiment // Political Behavior. Vol. 32 (2010), no. 1, p. 51-67.

Küsimus, kas sooline koosseis mõjutab grupi otsuseid ja omab suurt tähtsust poliitikateaduses, sest võimaldab paremini mõista, miks langetatakse just niisuguseid ja mitte teistsuguseid otsuseid. Seega võimaldab soolist koosseisu puudutav vastus ühelt poolt aru saada, kuidas mõjutab organisatsioonide sooline mitmekesisus otsuste tegemist, teiselt poolt aduda, kuidas poliitiline otsustamine on iseenesest soorollikeskne. Artiklis kasutatakse laboratoorse eksperimendi tulemusi.

Crumley, Bruce. Boardroom revolution // Time. Vol. 175 (2010), no. 16, p. 41-42.

Artiklis on vaatluse all naiste osatähtsus Euroopa suurte ettevõtete juhatustes. Statistika andmetel on kõige rohkem naisi nõukogudes Norras – 44%, samas kui Euroopa Liidus keskmiselt on neid tippfirmades alla 10%. Norras võeti juba 2003. aastal vastu seadus, mille järgi tuli naiste arvu riigiettevõtete nõukogudes seniselt keskmiselt 7 protsendilt suurendada vähemalt 40 protsendini 2009. aasta alguseks. Nüüd on ka osa teisi Euroopa riike nagu Holland, Hispaania ja Prantsusmaa järginud Norra eeskujuga ja kehtestanud kvoodid naiste osakaalule firmade nõukogudes.

Foroohar, Rana; Bahari, Maziar; Dehghanpisheh, Babak; Kirpalani, Anita. Hear them roar // Newsweek. Vol. 155 (2010), no. 16, p. 40-43.

Artiklis käsitletakse naiste poliitilise mõjuvõimu kasvu arenevates riikides. Üllatavalt palju naisi on juhtivad poliitilised dissidendid riikides, kus naiste õigused on üldiselt maha surutud. Nii on naised näiteks Iraani roheliste liikumise eesotsas ja juhivad reformistlikke liikumisi Afganistanis, Somaalias, Libeerias, Ruandas ja Angolas.

MEEDIA

Flew, Terry; Wilson, Jason. Journalism as social networking: the Australian *youdecide* project and the 2007 federal elections // Journalism. Vol. 11 (2010), no. 2, p. 131-147.

Uue meedia kiire areng ja kodanikuajakirjanduse tekkimine on langenud kokku trükiajakirjanduse kriisiga. Autorid võtsid 2007. aasta Austraalia föderaalvalimiste ajal osa projektist *youdecide* ('sina otsustad'). Artiklis esitatakse materjal käsitlebki kodanikuajakirjanduse arenguga seotud küsimusi, samuti seoseid professionaalse ajakirjandusega.

Autorid tõdeavad, et kodanikuajakirjandusest õppimine aitab määratleda ajakirjandust kui professionaalset tegevust 21. sajandil.

Kroon Lundel, Åsa. The before and after of a political interview on TV: observations of

off-camera interactions between journalists and politicians // Journalism. Vol. 11 (2010), no. 2, p. 167-184.

Artiklis on vaatluse all ajakirjaniku ja poliitiku suhtlemine ajal, mil kaamera ei käi. Millest räägitakse omavahel enne ja pärast saadet, milline funktsioon neil vestlustel on, missugused sotsiaalsed normid ja tavad mõjutavad saate-eelset ja -järgset suhtlemist jne. Autori üheks järelduseks on, et intervjuueeritava ja intervjuueeriija professionaalsed rollid ei ole kaameravälise vestluse ajal nii täpselt määratletud kui saate ajal.

Väljaspool kaamerat toimuvaid kohtumisi tuleb vaadelda ka kui sotsiaalseid kohtumisi, kus ajakirjanik ja poliitik korraldavad oma tegevust ning räägivad oma identiteetid läbi, et saavutada kommunikatiivseid eesmärke.

Ladd, Jonathan McDonald. The neglected power of elite opinion leadership to produce antipathy toward the news media: evidence from a survey experiment // Political Behavior. Vol. 32 (2010), no. 1, p. 29-50.

Artikli aluseks on arusaam, et enamik ameeriklasi tunneb antipaatiat uudismeedia kui institutsiooni vastu. Protsess sai alguse 1990. aastatel ning sellele pööratakse erilist tähelepanu, kuna negatiivsel suhtumisel on mõju poliitilise käitumise tagajärgedele – institutsionaalse pressis suhtes negatiivselt meelestatud inimesed kasutavad pigem alternatiivseid kui peavoolu uudistekanaaleid. Artiklis analüüsitakse avalikkuse hoiakuid institutsionaalse uudismeedia suhtes, mõõdetakse negatiivsuse efekti ning võimalikke tagajärgi. Jõutakse järeldusele, et eliidi varjatud tegevus arvamuse suunamisel võib hoiakuid tugevalt mõjutada. Samuti leitakse, et tabloidide kajastused kujundavad antipaatiat pressis suhtes ka poliitiliselt kindlatel seisukohtadel olevates kodanikes poliitilise spektri mõlemas otsas.

Refereerinud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu